

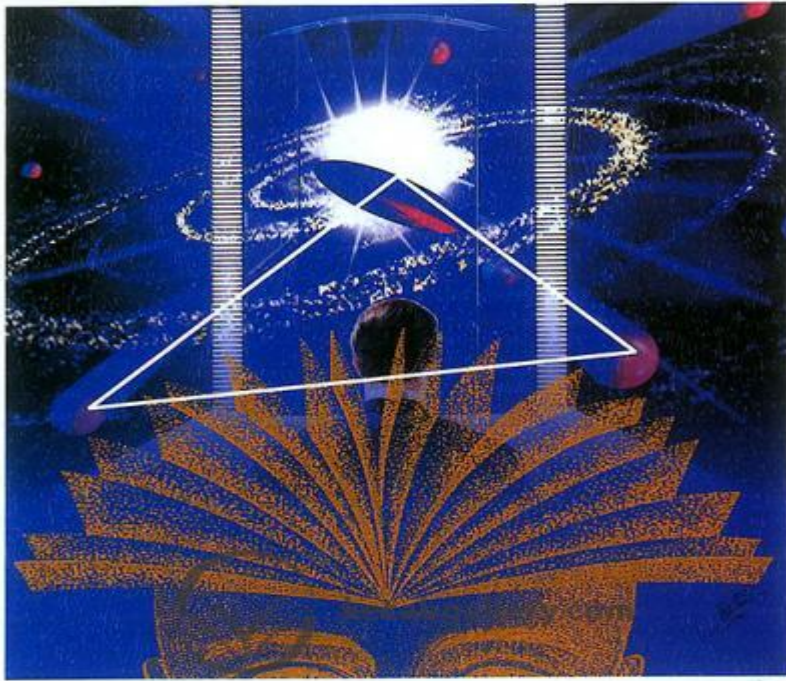

[دکتر
عبادی]

اصول و مبانی برنامه ریزی آموزشی

مبانی برنامه ریزی آموزشی

تألیف: دکتر محی فیوضات

دکتر سید حسین عبادی

بهار ۱۳۹۹

[دکتر]
[عبادی]

سیر تحول و تکامل برنامه ریزی آموزش و پرورش

هدف کلی

- اینکه دانشجو بتواند نظر خود را در باره ی سیر تحول و تکامل برنامه ریزی آموزش و پرورش بیان کند

هدف بنیادی

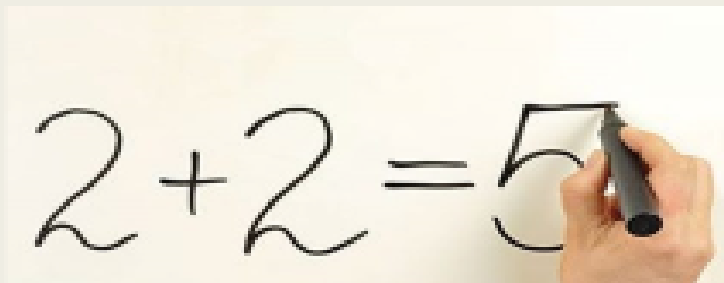
- تعریف صحیح از برنامه ریزی آموزشی، برنامه ریزی درسی و... داشته باشد
- انواع برنامه ریزی های آموزش و پرورش را از نظر زمان عمل، خیطه و چگونگی عمل و ... بداند

مفهوم برنامه ریزی آموزشی

*تصورات نادرست راجع به برنامه ریزی

- ۱- دارویی معجزه آسا که تمام دردهای آموزش و پرورش را درمان می کند.
- ۲- دارای شکل ثابتی است که در تمام موقعیت ها کاربرد دارد.
- ۳- برنامه ریزی آموزشی مانع ابتکار و آزادی معلمان است
- ۴- برنامه ریزی آموزشی در دست عده معدودی است که زمام هدف و خط مشی ها بر عهده آنهاست

تعریف برنامه ریزی آموزشی

ادگار فوز در کتاب **آموختن برای زیستن**

سیاستگذاری آموزش و پرورش را از برنامه ریزی جدا می داند

ادگار فوز و همکارانش معتقدند وظایف ، مأموریت و فعالیت و برنامه های آموزش و پرورش در سه مرحله تعیین می شود

۱- سیاستگذاری

۲- تعیین راهبرد آموزش و پرورش

۳- برنامه ریزی آموزش و پرورش

آموختن

برای

زیستن

دکتر
عبادی

تعریف برنامه ریزی آموزشی

سیاستگذاری و تعیین راهبرد

الف: ماموریت

ب: هدف

ج: اولویت های آموزش و پرورش

د: انتخاب راهبرد

برنامه ریزی آموزش و پرورش تنظیم تدابیر و طرح برای رسیدن به هدف های از قبل تعیین شده است

تعریف برنامه ریزی آموزشی

راسخ :

نظام تعلیم و تربیت جامعه را در مسیر رشد اقتصادی و اجتماعی در راه رسیدن به هدفهای دیگر ملی به حرکت می اندازد

* کاربرد برنامه ریز تعیین هدف نیست بلکه تدبیر وسایل است .
وظیفه برنامه ریز به ساز کردن مصروف است تعیین هدف های مطلوب غالباً به دست برنامه ریز نیست.
گروهی دیگر معتقدند

هدف گیری جز ارکان برنامه ریزی محسوب می شود

تعریف برنامه ریزی آموزشی

زیلمان

برنامه ریزی فراگردی است مشتمل بر تعیین نیازهای آموزش و پرورش، تنظیم استراتژی برای برآوردن نیازهای مزبور، تهیه طرح ها و پروژه های اجرایی استراتژی مزبور و گرد آوری آنها در یک مجموعه یا سند

تعریف برنامه ریزی آموزشی

یونسکو

در کتاب برنامه ریزی آموزشی

- ۱- روشن ساختن هدفهای آموزش و پرورش
- ۲- شناسایی وضع کنونی و روند آن
- ۳- سنجیدن شقوق مختلف
- ۴- پیاده کردن برنامه

یک تعریف جامع و دقیق برای برنامه ریزی آموزشی

لکت:

برنامه ریزی آموزشی فراگردی است برای تعیین هدفهای مناسب، تشخیص دادن مسایل و نیازها و امکانات و محدودیت هایی که برای رسیدن به آن هدفها موجود است یا محتملاً وجود خواهد یافت و تنظیم کردن فعالیت ها و برنامه هایی که برای رسیدن به آن هدفها لازم است

انواع برنامه ریزی آموزش و پرورش

- * برنامه ریزی درسی
- * طرح ریزی آموزش و پرورش
- * برنامه ریزی نیروی انسانی
- * برنامه ریزی آموزش و پرورش

(همه ابعاد وارکان از اجتماعی، اقتصادی، فردی یا هنری، رسمی یا غیر رسمی و همه دوره ها از ابتدایی تا....)

کوتاه مدت ۵-۱ سال
میان مدت ۱۰-۵ سال
دراز مدت ۱۰ سال و بیشتر

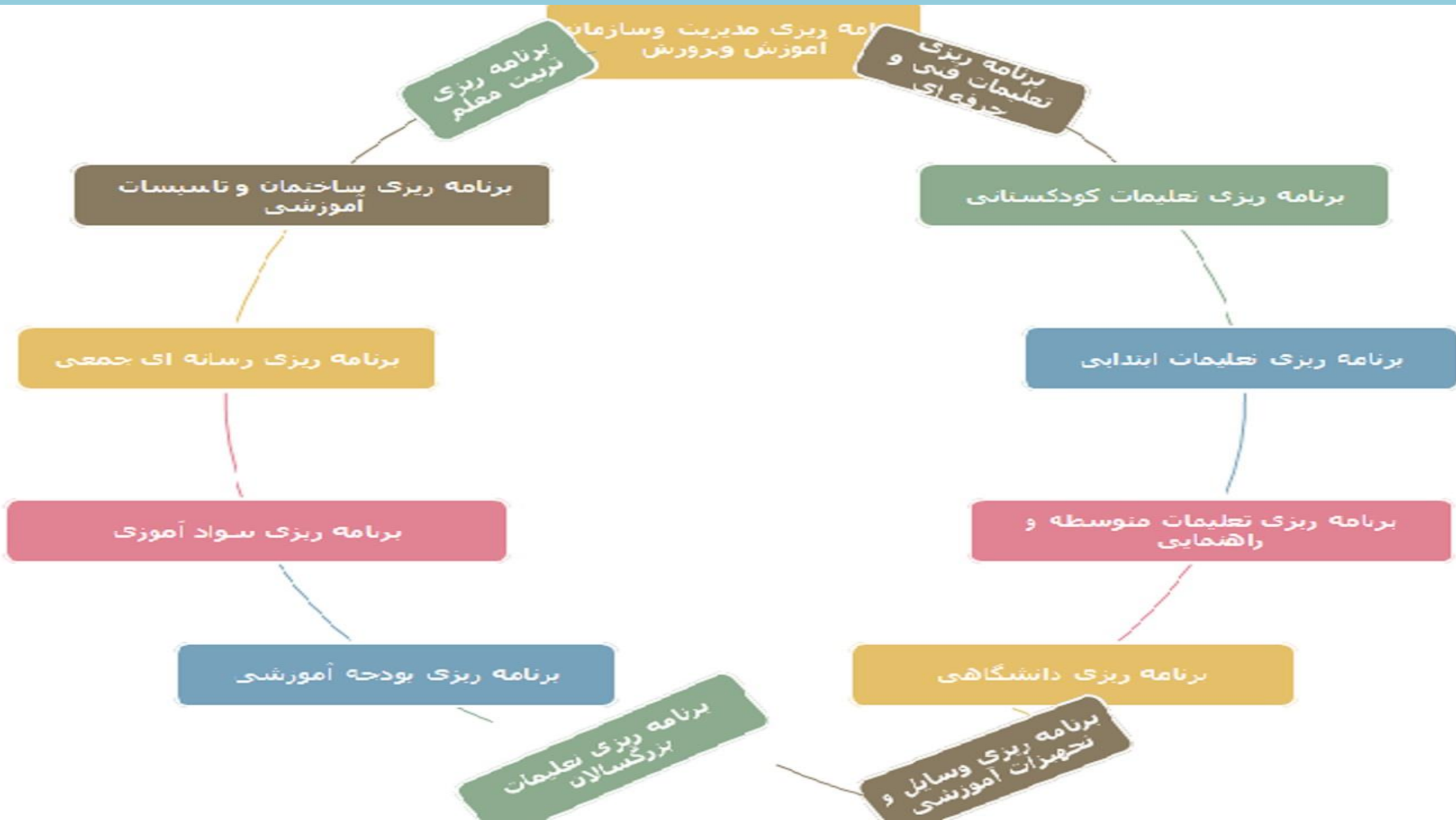
دکتر
عبادی

برنامه ریزی آموزشی از نظر حیطة و دامنه عمل

برنامه ریزی کلان : برنامه ریزی جامع و لازم الاجرا در تمام کشور
برنامه ریزی خرد: در سطح ملی و موسسه ای
برنامه ریزی ملی : در تمام کشور اجرا می شود.
برنامه ریزی محلی : در سطح یک استان یا شهرستان یا تقسیمات کشوری
برنامه ریزی جامع : ممکن است در سطح ملی یا محلی باشد (تمام عوامل و عناصر یک واحد آموزش و پرورش را در بر می گیرد)
برنامه ریزی ویژه: برنامه هایی که بخش های ویژه ای از آموزش و پرورش و فعالیت های آن را در برگیرد

برنامه ریزی ویژه

برنامه ریزی از نظر چگونگی عمل

متمرکز_الزامی: کشورهای سوسیالیستی (کانون همه فعالیت های اجتماعی است و جنبه نهاد دارد

برنامه ریزی ارشادی_ترغیبی: کشورهای غیر سوسیالیستی (بر اقتضای نظام سیاسی و اقتصادی) خصوصی یا دولتی

برنامه ریزی مشکل گشایی_موردی: جامعیت ندارد - دراز مدت نیست - برای رفع مشکلات موردی و در کشورهای جهان سوم و اصلاح در خرده سیستمهای آموزش و پرورش و گره گشایی

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش

نمونه بارز برنامه ریزی را
در نحوه تعلیمات طبقات اشراف و
جنگاوران و نوشته های متفکران
هم چون افلاطون در کتاب
جمهور می توان دید

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش

اولین برنامه ریزی آموزش سیستماتیک ۱۹۲۳ در
شوروی بصورت متمرکز - الزامی

از ۱۹۳۰ به بعد گرایش به سمت برنامه ریزی
اقتصادی و از نوع ارشادی-ترغیبی رفت

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش

بعد از جنگ جهانی دوم کشورهای
جهان سوم برنامه ریزی
آموزش و پرورش را شروع کردند

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش

قرن بیستم

را قرن برنامه ریزی و رشد و توسعه خوانده اند

دکتر
عبادی

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش

برنامه ریزی آموزش و پرورش
از برنامه ریزی اقتصادی - اجتماعی
ریشه گرفته است

دکتر
عبادی

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش

ایران بعد از جنگ جهانی دوم از پیشگامان برنامه ریزی در بین کشورهای جهان سومی بوده است

اولین برنامه عمرانی هفت ساله ایران ۱۳۲۸ اجرا شد

دکتر
عبادی

پیشرفت برنامه ریزی آموزشی در جهان

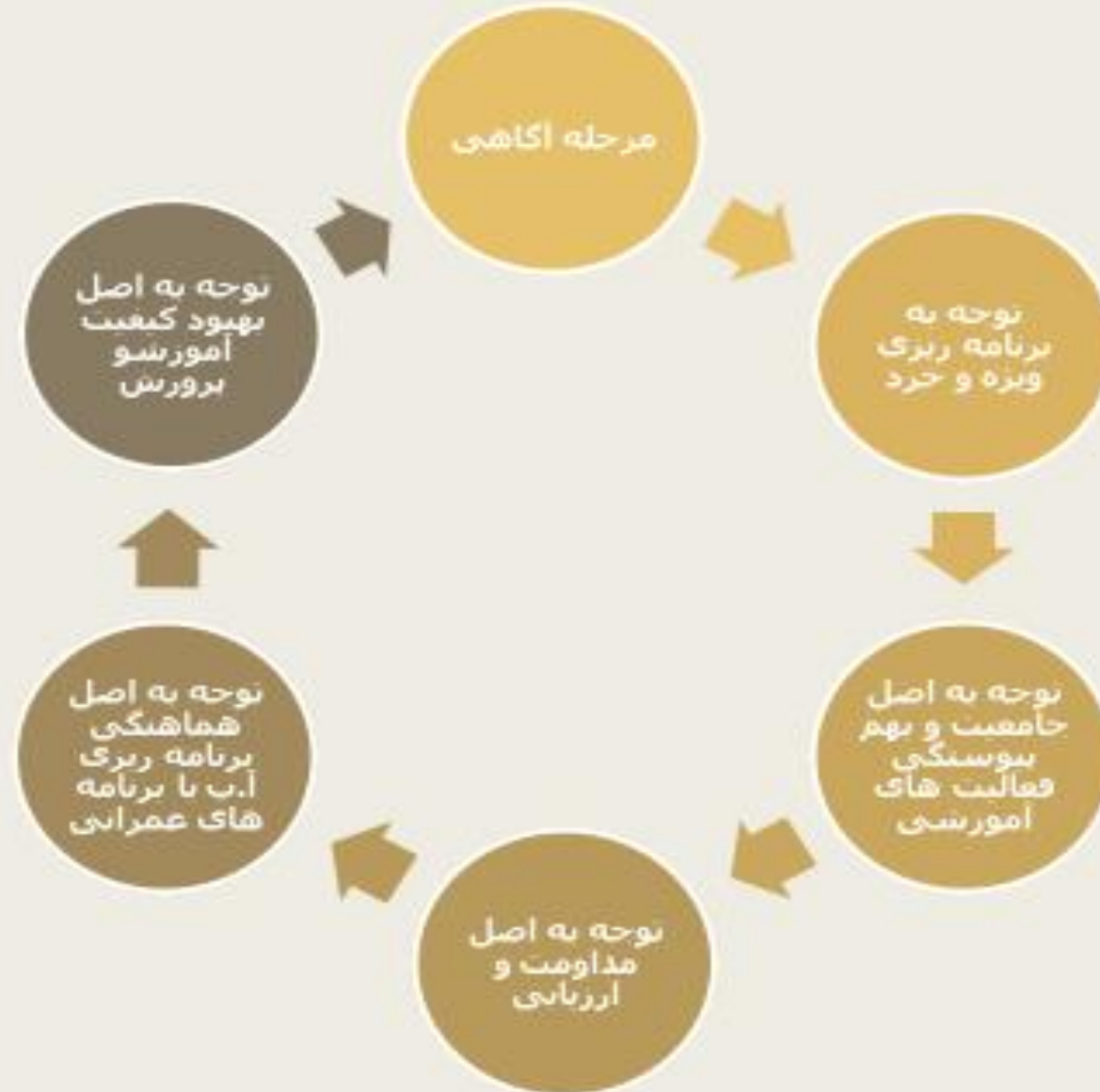
به موجب گزارش یونسکو برنامه ریزی آموزشی در بیشتر کشورها نتایج درخشانی داشته اند چون هم تعداد محصلین افزایش یافته و هم منابع و فعالیت های آموزشی با برنامه های عمرانی - اقتصادی - اجتماعی هماهنگ شده است

اگر

افزایش تعداد مدرسه را ملاک قرار دهیم آموزش و پرورش رشد قابل توجهی داشته است اما اگر موضوعاتی مثل نارسایی محتوای علمی - اجتماعی - چگونگی تدریس و ناهنجاریهای ناشی از نقایص آموزشی را در نظر بگیریم می بینیم که برنامه ریزی آموزش و پرورش چندان هم نتیجه بخش نبوده است

تحول برنامه ریزی آموزش و پرورش فراگشت برنامه ریزی آموزشی

مراحل تحول برنامه ریزی آموزشی

۱- مرحله توجه به اصل مداومت و ارزیابی:
فراگرد مداوم و بررسی همه جانبه و اصلاح در صورت نیاز

۲- مرحله توجه به اصل هماهنگی برنامه ریزی آموزش و پرورش با برنامه های عمرانی: عدم تعادل بین منابع و نیروی انسانی

۳- مرحله توجه به اصل بهبود کیفیت آموزش و پرورش: فاصله از کمیت و توجه به ماهیت و کیفیت آموزشی

۴- مرحله توجه به برنامه ریزی دراز مدت: به جای سالی که گذشت یکسال دیگر به پایان برنامه اضافه می شود

مسایل امروزی آموزش و پرورش

امروزه برنامه ریزی مسایل دیگری را نیز در بر گرفته که عبارتند از
۱- برنامه ریزی تعلیمات دوره متوسطه
۲- برنامه ریزی تعلیمات فنی حرفه ای

تربیت معلم بیشتر

تعویض روش تعلیم و بکار گرفتن وسایل آموزش جمعی و خود آموزی

کمیت

کیفیت
زمان

اعتبارات

۳- برنامه ریزی تربیت معلم

۴- برنامه ریزی تعلیمات بزرگسالان

۵- برنامه ریزی تعلیمات دانشگاهی

۶- برنامه ریزی فعالیت فرهنگی

۷- برنامه ریزی برای کتاب و کتابخوانی

۸- برنامه ریزی موزه آموزشی

۹- برنامه ریزی تئاتر و موسیقی و مراکز هنری

۱۰- برنامه ریزی آموزش مداوم

۱۱- برنامه ریزی آموزش غیررسمی

دکتر
عبادی

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش در ایران

الف) قبل از انقلاب

مقدمات برنامه ریزی توسعه ملی ایران بعد از جنگ جهانی دوم از اوایل سال ۱۳۲۵ آغاز شد

در ایران ۵ دوره برنامه ریزی اجرا شده است که عبارتند از

از سال ۱۳۲۷ تا نیمه ۱۳۳۴	برنامه عمرانی اول (برنامه ۷ ساله اول)
از نیمه سال ۱۳۳۴ تا نیمه ۱۳۴۱	برنامه عمرانی دوم (برنامه ۷ ساله دوم)
از نیمه سال ۱۳۴۱ تا پایان سال ۱۳۴۶	برنامه عمرانی سوم
از سال ۱۳۴۷ تا پایان سال ۱۳۵۱	برنامه عمرانی چهارم
از سال ۱۳۵۲ تا پایان ۱۳۵۶	برنامه عمرانی پنجم

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش در ایران

برنامه ریزی مقدماتی آموزش و پرورش در ایران

۱- برنامه های پراکنده - ناهماهنگ- نزدیک مدت قبل از سال ۱۳۲۷ (ترمیم و توسعه اقتصادی)

۲- برنامه های مستقل وزارت خانه - بدون هماهنگی-

بلند مدت- ۱۳۴۱-۱۳۳۴ (هدف بالا بردن سطح فرهنگ)
تکیه بر تاسیس مدارس حرفه ای و ایجاد ساختمان های
فرهنگی و بررسی منابع و نیروی انسانی

۳- برنامه جامع و هماهنگ اقتصادی و اجتماعی: برنامه سوم
و چهارم و پنجم عمرانی

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش در ایران

برنامه ریزی در دوره های سوم و چهارم و پنجم عمرانی

- ۱- تاکید اولویت توسعه آموزش و پرورش
- ۲- تمایل به برنامه ریزی بلند مدت
- ۳- توجه به جامعیت و پیوستگی داخلی برنامه ریزی آموزش و پرورش
- ۴- توجه به همبستگی خارجی برنامه ریزی آموزش و پرورش
- ۵- توجه به کیفیت آموزش و پرورش و نوآوری
- ۶- توجه به ملازمات اداری، اجرایی و زیربنایی آموزش و پرورش
- ۷- توجه به ساخت آموزش و پرورش
- ۸- گرایش به مشارکت و همکاری در خدمات آموزش و پرورش

تاریخچه برنامه ریزی آموزش و پرورش در ایران

(ب) بعد از انقلاب
تاکنون ۶ دوره برنامه ریزی اجرا شده است

چالش های برنامه ریزی آموزش و پرورش در ایران

- ۱- ناهماهنگی و گسیختگی برنامه ریزی
- ۲- کمبود اطلاعات و آمار
- ۳- بی ثباتی دولتها
- ۴- وسعت احتیاجات و قلت منابع
- ۵- جوانی جمعیت
- ۶- گران باری اولیه
- ۷- بالا بودن هزینه سرانه آموزش و پرورش
- ۸- شهر گرایی
- ۹- حلقه مفقوده ارزیابی و تحقیق

آینده در تخریب آینده اندیشان است

**بنا بر این برای جلسه آینده:
چه چالش ها و مسایل جدیدی پیش روی آموزش و پرورش
ایران در عصر جدید قرار دارد؟
پیشنهادات کاربردی شما برای حل این چالش ها چیست؟**

